

וישב (195)

טיבה של השלוחה שביקש יעקב לעצמו

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען (לז.א.)

ביקש יעקב לישב בשלוחה, קפץ עליו רוגזו של יוסף (מדרש הובא ברש"י)

מה הטיבה של אותה שלוחה שביקש יעקב לעצמו, ומדוע נגזר עליו שלא להינות ממנה? יש לומר: בגמרא סוף מסכת ברכות (סד.) שנינו: הנפטר מן המת אל יאמר לו לך שלום אלא לך בשלום, הנפטר מן החי יאמר לו לך שלום. וההסבר לשינוי זה הוא שהחי מתנועע ומשתתוקק להשיג השלימות ולכן יש לברכו שיילך אליו ולכן אומרים 'לך שלום', ולעומת זאת המת חפשי הוא מן המצוות ואינו הולך אל השלימות, אלא עם השלימות שרכש לו בחייו, ולכן אומרים לו 'לך בשלום' עם אותה שלימות שסיגלת לך פה, בהיותך עדיין עלי אדמות. יעקב אבינו סבר כי לאחר שעברו עליו צרות רבות כל כך לא ינסה אותו הקב"ה עוד, רצה לישב בשלוחה עם השלימות שרכש לו בימי חייו. אך אז קפץ עליו רוגזו של יוסף, כי היה עליו עוד לעמוד בנסיון מכירת יוסף ולעמוד בצדקתו, והתברר לו כי עדיין עליו ללכת 'לשלום', לנוע עוד לעבר השלימות.

ספר "כמוצא שלל רב"

סיפורי התורה, לקח לדורות

וישמע ראובן ויצאלהו מידם (לז.כא)

אמרו חז"ל (מדרש על רות): אם היה ראובן יודע שהקב"ה יכתוב עליו 'ויצאלהו מידם', בכתיו היה מוליכו לאביו. יש לתמוה, וכי ראובן הצילו בשביל פרסום וכבוד? בפירוש "עץ יוסף" (על המדרש) ביאר: דהנה אין התורה מספרת מאורעות שקרו עם האבות, לולי שיש בסיפור ההוא לקח ולימוד לדורות הבאים. וזו הסיבה שהתורה לא כתבה כלל על חיי אברהם עד גיל ע"ד, וכן על משה מגיל י"ג עד פ'. ראובן שהלך להציל את יוסף, אם היה יודע שהקב"ה יכתוב עליו בתורה "ויצאלהו מידם", זאת אומרת שיש בהצלה שלו כדי ללמוד לדורות הבאים, היה עושה ביתר שאת לפניו משורת הדין, ולוקח אותו על כתפיו, כדי שילמדו מוסר גדול יותר.

ספר "אוצרות התורה"

כל פרט מהעונש שקול ומדוד

והנה ארחת ישמעאלים באה מגלעד וגמליהם נשאים

נכאת וצריך גל. (לז.כה)

וברש"י: למה פירסם הכתוב את משאם, להודיע מתן שכרן של צדיקים, שאין דרכן של ערביים לשאת אלא נפט ועיטרן שריחן רע, ולזה נזדמנו בשמים, שלא יוזק מריח רע. וצריך להבין, בשלמא כשנוסעים

לבלות, לטייל, מובן שדואגים לכך שהנסיעה תהיה בתנאים הנוחים ביותר, שהאוטובוסים יהיו חדשים, נוחים וממוזגים. אבל כאן, לאן לוקחים את יוסף, לטיול? הלא מנתקים אותו מאביו, לוקחים אותו לטומאת מצרים ומוכרים אותו לעבד! בשמים במקום נפט, זה מה שמענין אותו? זה מה שמשנה לו כעת שהוא מובל בעל כרחו למצרים? רואים כאן יסוד, אנו חושבים שאם אחד נענש, מענישים אותו עד הסוף, בלי סוף בלי חשבון, שיסבול. זה לא כך, העונש גם הוא נעשה מתוך חשבון מדויק עם האדם, מה מגיע לו ומה לא מגיע לו. להימכר לעבד מגיע לו, לרדת למצרים מגיע לו, להתנתק מהאבא מגיע לו, אבל אחר כל הצרות הללו, להריח נפט לא מגיע לו, כיון שכך, היה שינוי הטבע באותו יום הובילו הישמעאלים בשמים במקום נפט, למה? כי ליוסף הצדיק לא הגיע להריח נפט. השגחה פרטית, כל נקודה מדודה ושקולה.

ספר "יחי ראובן"

על האדם לשים לנגד עיניו את היום בו עתיד הוא לרדת אל "הבור"

וישב ראובן אל הבור והנה אין יוסף בבור ויקרע את בגדיו. (לז.כט)

יכול אדם לחיות ששים, שבעים שנה בתחושה של 'לכשאפנה אשנה', כעת עסוק אני בלאגור עוד קצת כסף, ומה עם ה'עולם הבא'? בעזרת ה', בעוד כמה שנים.. כשאצא לפנסיה, ודאי אנצל כל רגע לכולל בעלי בתים, אקדש את כל יומי לתורה ולחסד. מה קורה בפועל? כאשר מגיע האדם לימי הזקנה. "ביום שיעזו שמרי הפית והתענות אנשי הקהל ויבטלו הטחנות פי מעטו ותשכו הראות בארבות. וסגרו דלתים בשוק בשפל קול הטחנה ויקום לקול הצפור וישחו כל בנות השיר" (קהלת יב. גד.). כשמגיעים לימות הזקנה הכל נראה שונה. פתאום לא מספיקים כלום, הגוף חלש, החיים סובבים מביקור אצל רופא פלוני, לתור בקופת חולים, בבית המרקחת, ועד שכבר מספיקים לשבת בשיעור תורה, העייפות מכריעה. אומר ה"מטה יהודה" בשם ספר החסידים: "וישב ראובן", המילה ראובן כאן רומזת לכל אדם באשר הוא. על האדם לחשוב תמיד על "הבור", על ימות הזקנה, כשהנשמה עומדת ללכת לעולם הבא לתת דין וחשבון, והגוף עומד להיכנס אל הבור, הקבר. אז מבין לפתע האדם, שאחרי שהגוף מונח בבור, כבר "אין יוסף בבור", אי אפשר להוסיף תורה ומעשים טובים מעבר למה שצברו בעולם הזה. ביום המיתה כבר לא נותר לאדם אלא "לקרוע את בגדיו" מצער. "ויזכר את בוראיו בימי פחורתיך עד אשר לא יבאו ימי הרעה והגיעו

שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ" (קהלת יב.א)
ספר "ומתוך האור"

ויטבילו את הפתנת בדם (לו. לא)

יתכן, כי מזה שהיהודים סובלים מעלילת הדם, דבר שאינו ניתן כלל להשגה, כיצד אפשר לחשוד ביהודים בדבר מגוחך וחסר כל שחר, כאילו הם צורכים דם האדם, הרי זה בתור עונש, בגלל הדם אשר טבלו בו את כתונת הפסים כדי לשאול את יעקב: "הכר נא".

הגה"ר אלחנן ווסרמן זצ"ל

ויצוב בגדו בידה וינעם ויצא החוצה (לט.יב)

רבי חיים שמואלביץ ב"שיחות מוסר", לומד מכאן יסוד גדול בעבודת האדם: עיקר עבודת האדם הוא לברוח ממקום הסכנה, ממקום בו הוא עלול להיכשל בחטא, ולהתרחק מהניסיון מכל יכולתו, ולא לעמוד במקום הניסיון ולהילחם עם היצר פנים אל פנים. דבר זה קשה לאדם מכל. כי אף אם יניח היצר לאדם לפי שעה לבל יחטא, עדיין אין הוא מניח לו להתרחק ממקום הסכנה לגמרי, כי לכל הפחות חפץ היצר הרע להיות קרוב אל מקום הסכנה, אל מקום שבו יכול הוא להחטיא את האדם.

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

למה ענשו של יוסף היה בשנים דוקא?

ולא זכר שר המשקים את יוסף וישפחהו (מ. כג)

מפי שתלה בו יוסף לזכרו הוזקק להיות אסור שתי (רש"י) מדוע חשבון עונשו של יוסף היה דוקא לפי שנים שלמות, דבשלמא זה שקיבל 'שני' שנים, הסיבה ברורה מפני שאמר פעמיים "זכרתני והזכרתני", אבל מדוע העונש דוקא שנים ולא בימים, שבועות, או חודשים. אלא יש לומר: בית האסורים אינו מקום שנועד להעניש ולצער את החוטא, אלא, היות ובמרוצת החיים אדם שוכח תפקידו, לכן נכשל בחטאים, ומטרת הכניסה לבית האסורים להכניס את האדם לחדר סגור כדי שיתבודד, ובהתבודדותו יתבונן מדוע הכניסוהו להסגר שיהרהר במה שקלקל, ואיך יתקן הדבר ולא יישנה. כלל ותיק הוא שדבר של קיימא הינו רק כשעוברים עליו י"ב חודש, כמו שמצאנו הטריפה, שאם חיה י"ב חודש אות הדבר שהיא בת קיימא, ולא טריפה. וכן אמרו חז"ל שכל בעל חי שאין לו עצם, אינו חי י"ב חודש כי זמן זה כולל את כל המצבים בשנה קיץ חורף סתיו ואביב וכל עוד לא חלפו י"ב חודש עדיין נשאר בספק אם הוא מסוגל להתקיים ולחיות באותו אור ומצב שעדיין לא עבר בו. רק אחרי שעבר כל המצבים בכל תנאי האור: קור וחום קיץ וחורף והוא עדיין קיים, זוהי ראייה שיוכל להשאר בחיים בכל המצבים ולכן כל י"ב חודש הוא סימן לכח הכללי להיות קיים בכל המצבים שמתחדשים במשך הזמן. לכן חשבון עונשו של יוסף היה דוקא בשנים. שכן כל שנה מהווה פרק זמן ראוי להתבוננות הנצרכת.

ספר "לתתך עליון"

הלכה: חנוכה: זמן שתכלה רגל מן השוק

כתב השו"ע (סי' תרעב ס"ב): שכח או הזיד ולא הדליק עם שקיע"ח מדליק והולך עד שתכלה רגל מן השוק שהוא כמו חצי שעה שאז העם עוברים ושבים וכו'. בפסקי תשובות (אות ד) כתב: ובימינו שיש אור החשמל בבתיים ובבתי עסק וברחובות, ולילה כיום יאיר, זמן תכלה רגל מן השוק, הוא מאוחר יותר, ויש ששיערוהו לערך שעה 9, כי רוב בתי העסק סוגרים שעריהם לערך בין שעה 7 ל-8 ועד הגיעם לביתם הוא לערך שעה 9 ואף שמצוי עוברים ושבים גם לאחר שעה זו, מ"מ מדברי הגמרא 'עד שכליא רגל מן השוק דתרמודאי' משמע שהולכים בזה אחרי רוב בני אדם החוזרים מעבודתם.

פסקי תשובות חלק ו'

פתגם: מסכנות היא לא מצב, היא תחושה

ספר "שמחלה"

חקירה: חנוכה: כל הימים הם מצות אחת כוללת, או שכל יום הוא מצוה נפרדת (צפנת פענח כללי התורה והמצוות ח"א ד"ה חנוכה אות נה).

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: חזקה בלי קול

בעל הקורא הקבוע בעיר הגיע לזיקנה, קולו נחלש ובעלי הבתים החלו להתאונן, שאין שומעים את קריאתו. הורה רבה של העיר, רבי איזיל חריף, למנות בעל קורא אחר במקומו. באו מקרוביו של הבעל הקורא הותיק וקבלו לפני הרב. היתכן? כיצד מעבירים אדם מחזקתו בה הוא מחזיק זה ארבעים שנה רצופות? השיב להם רבי איזיל: תמיהני עליכם, שאתם מוחזקים למדנים בעיני עצמכם והנה אינכם זוכרים כלל שלמדנו בגמרא, כי חזקה בלי קול אינה חזקה.

ספר "חד וחלק" חלק א' (דף קצ)

שבת שלום, חנוכה שמח

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, פייגא אולגה בת ברנה, רינה בת פיבי, רבקה בת ליוה, רישירד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, רפואה שלימה ולידה קלה לרבקה בת שרה. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. לעילוי נשמת: גיינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה. מסעודה בת בלח, גלדיס קמונה בת רחל.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr